

مقدمه مؤلف

«ستایش کنم ایزد پاک را که گویا و بینا کند خاک را»

مجموعه‌ای که پیش روی شماست، بر پایه‌ی کتاب فارسی چهارم ابتدایی تهیه و تدوین شده است. همان‌طور که می‌دانیم، تکرار و تمرین در هر مبحث درسی متناسب با اهداف آموزشی، یکی از راهبردهای مهم یادگیری است و این فرایند باعث تثبیت آموخته‌های دانش‌آموزان می‌شود.

این کتاب با توجه به سیاست‌گذاری‌های نظام آموزش و پرورش گردآوری شده و شامل بخش‌های زیر است:

● درست‌نویسی: تمرین برای املاي درست کلمات

● واژه‌آموزی: فعالیت‌هایی با هدف یادگیری معنای درست واژگان

● جمله‌سازی: مروری بر چیدمان درست کلمات در یک جمله و تمرینی مختصر در انشانویسی

● دانش زبانی: شامل انواع سؤالات دستور و قواعد زبان فارسی

● درک متن: سنجشی متفاوت برای دستیابی به مهارت درک متن

● خودآزمایی چهارگزینه‌ای: شامل ۵ سؤال تستی در پایان هر درس

● آزمون: آزمون‌های نوبت اول و دوم (با توجه به بودجه‌بندی)

امید است که این نگاه‌شده، آغازی باشد برای رسیدن به اهداف آموزش خلاق.

در پایان از صبوری، همکاری و تشویق‌های خانواده‌ی عزیزم قدردانی می‌کنم. هم‌چنین از جناب آقای مهندس علی باقری، مدیریت تألیف، که فرصت گردآوری این کتاب را به بنده دادند؛ از ویراستار محترم، سرکار خانم طیبه فتاحی که با حوصله و دقت خط به خط این کتاب را ویرایش کردند و از همیاری دوستان خوبم، خانم‌ها هتاو مرادی و فاطمه محمدی سپاس‌گزارم.

پیروز و سربلند باشید.

فاطمه نادری‌کیا

فهرست

۵

• درس اوّل: آفریدگار زیبایی

۸

• درس دوم: کوچ پرستوها

۱۱

• درس سوم: راز نشانه‌ها

۱۴

• درس چهارم: ارزش علم

۱۷

• درس پنجم: رهایی از قفس

۲۰

• درس ششم: آرش کمانگیر

۲۴

• درس هفتم: مهمان شهر ما

۲۸

• آزمون نوبت اوّل

۳۰

• درس دهم: باغچه‌ی اطفال

۳۴

• درس یازدهم: فرمانده دل‌ها

۳۷

• درس دوازدهم: اتّفاق ساده

۴۱

• درس سیزدهم: لطف حق

۴۵

• درس چهاردهم: ادب از که آموختی؟

۴۸

• درس پانزدهم: شیر و موش

۵۲

• درس شانزدهم: پرسشگری

۵۵

• درس هفدهم: مدرسه‌ی هوشمند

۵۹

• آزمون نوبت دوم

درس اول آفریدگار زیبایی

درست‌نویسی

۱ حروف جاافتاده از کلمه‌های زیر را بنویسید.

ن ..... اشی ..... بیعت ..... من ..... ره
ل ..... ت ..... ت ..... بزا .....

۲ با حروف درهم‌ریخته واژه‌های مناسب بسازید.

ر-گ-ن-ب-د-ن-د

ه-د-ر-ن-م-ن

م-ر-ف-ع-ت

ع-م-ز-ر-ا

۳ واژه‌گانی که از نظر املايي نادرست نوشته شده‌اند را مشخص کنید و املاي درست هر کلمه را بنویسید.

صهبت - پذیرفت - تسمیم - قوک - سرو - ارغوانی - غشر - چیردست - سنوبر - قطره - آقت

واژه‌آموزی

۴ کلمه‌های هم‌معنی را به هم وصل کنید.

ماهر	■	■	جهان‌افروز
روشن‌کننده‌ی جهان	■	■	چیره‌دست
رنگ قرمز مایل به بنفش	■	■	گلگون
سرخ‌رنگ	■	■	ارغوانی

۵ جاهای خالی را با کلمه‌های داخل ابرها کامل کنید.

الف زمستان، نقش و نگارهای خود را بسیار زیبا و ..... به پایان رساند.

ب کنار جنگل را با بوته‌های انبوه تمشک .....

پ خورشید پذیرفت که بین آن‌ها .....

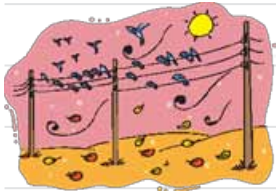
ت در زیر نگاه ..... خورشید، دشت‌ها و جنگل‌ها و دره‌ها، زیباتر

خودنمایی می‌کردند.

۶ کلمه‌های مناسب را از داخل کمانک انتخاب کنید و در جای خالی بنویسید.

الف ..... خورشید، به این تصویرهای زیبا نگاه کند. (بگذار - بگذر)

ب روی سیم‌های برق، دسته‌دسته، پرستوهای مهاجر ..... (نشانید - پوشانید)

پ روزی بهار، تابستان، پاییز و زمستان با هم ..... (گفت‌وگو می‌کرد - گفت‌وگو می‌کردند)

ت بهار که قلم به دست گرفت ..... دستی به شاخه‌های درختان هلو، بادام و سیب برد. (نخست - بعد)

جمله‌سازی

۷ با واژگان زیر جمله بسازید.

الف قطره‌های باران:

ب زمه:

۸ هر یک از جمله‌های زیر را کامل کنید.

الف من اگر رود بودم

ب اگر در تابستان برف بیارد

دانش‌زیانی

۹ جمع کلمه‌های زیر را بنویسید.

درخت

نقاش

تصویر

حشره

هنرمند

پرنده

۱۰ مخالف واژگان زیر را بنویسید.

دشوار $\neq$

گرم $\neq$

سؤال $\neq$

نخست $\neq$

روز $\neq$

آغاز $\neq$

۱۱ واژه‌های هم‌خانواده را جدا کنید و هر گروه را در یک واگن بنویسید.

طرف - هجرت - نقوش - نظر - نقاشی - نظاره - اطراف - مهاجر - نقش - منظره

درک متن

۱۲ معنا و مفهوم هر عبارت را بنویسید.

الف خدا در پاکی و نیکی است، فرزندا! بُود در روشناییها خداوند

ب آن قدر سیب گلگون از درخت آویخت که شاخه‌ها تاب نیاوردند.

۱۳ با توجه به متن درس «آفریدگار زیبایی» جاهای خالی را با نام چهار فصل پُر کنید.

الف ..... بر تن کوه‌ها و دشت‌ها، لباس سفید پوشانید.

ب ..... دشت‌ها را با خوشه‌های طلایی گندم پوشانید و رودخانه‌ها و دریاچه‌ها را

آبی کرد.

پ ..... قلم به دست گرفت و بلبل را روی شاخه و گوک را در برکه نشانید.

ت ..... برای کار خود، رنگ‌های آتشین انتخاب کرد.

خودآزمایی چهارگزینه‌ای

۱۴ در متن زیر چند غلط املایی وجود دارد؟

خورشید، از پس ابر خاکستری‌رنگ، نگاهی انداخت و از دیدن منظره‌ی طبیعت بهار، لَرت برد.

۱) ۱ غلط

۲) ۲ غلط

۳) ۳ غلط

۴) ۴ غلط

۱۵ کدام کلمه درست معنی شده است؟

۱) پذیرفت: گذاشت

۲) زینت داد: تزیین کرد

۳) رمه: لایه

۴) گوک: پرنده

۱۶ جاهای خالی شعر زیر با کلمه‌های کدام گزینه کامل می‌شود؟

خدا در رنگ و بوی گل ..... است بهار و باغ و گل از او ..... است

۱) نشان - نهان

۲) نشان - رها

۳) نهان - نشان

۴) رها - نشان

۱۷ کدام واژه با بقیه هم‌خانواده نیست؟

۱) سؤال

۲) مسائل

۳) مسئله

۴) تسهیل

۱۸ شعر «خبر داغ» از کیست؟

۱) شکوه قاسم‌نیا

۲) پروین اعتصامی

۳) پروین دولت‌آبادی

۴) قیصر امین‌پور

درس دوم، کوچ پرستوها

درست‌نویسی

۱ کلمه‌های زیر را با حروف مناسب کامل کنید.

ل ..... یف   ..... مگین   فر ..... ت
 ..... عیف   ..... کم   گ ..... شته

۲ روی حرف نادرست هر واژه خط بزنیید و کلمه‌ی تصحیح‌شده را در کادر روبه‌روی آن بنویسید.

آصودگی ← .....   ختر ← .....   هیوان ← .....
 آقاز ← .....   غوی ← .....   سهرخیز ← .....

۳ با حروف درهم‌ریخته یک کلمه بسازید.

و   ل   م   ش   غ
 .....

ل   ح   م   ه
 .....

ی   ر   ت   ی   غ
 .....

ت   ن   م   ع
 .....

واژه‌آموزی

۴ معنی هر کلمه را بنویسید.

..... = نشان   ..... = معتدل   نیرومند = ...
 ..... = پیشین   ..... = جامه   نهاده است = ...

۵ با توجه به معنی هر جمله، کلمه‌ی مناسب را از داخل کمانک انتخاب کنید.

الف اوقات (فراغت - فراق) خود را چگونه سپری می‌کنید؟

ب شیر (برخواست - برخاست) و خودش را تکان داد.

پ موشکا، بی‌بی را خیلی دوست داشت و از (غصه - قصه) خوردن او غمگین بود.

۶ در هر گروه، یک کلمه با بقیه ناهماهنگ است، آن را مشخص کنید.

جمله‌سازی

۷ با کلمه‌های درهم‌ریخته‌ی زیر یک جمله بسازید.

۸ با واژگان داده‌شده، جمله بسازید.

الف جست‌وجو:

ب گفت‌وگو:

پ جنب‌وجوش:

ت راه و رسم:

۹ جمله‌های زیر را کامل کنید.

الف اگر خدا دیدنی بود

ب من پرواز را دوست دارم اگر

دانش‌زبانی

۱۰ مفرد کلمه‌های زیر را بنویسید.

پرنندگان

اوایل

مسافران

حشرات

تغییرات

اوقات

۱۱ برای هر یک از کلمه‌های زیر یک هم‌خانواده بنویسید.

طرف

عشق

معلوم

لطیف

سفر

معتدل

۱۲ جاهای خالی را با استفاده از نشانه‌های نگارشی مناسب پر کنید.

دختر کوچولو گفت به‌به چه منظره‌ی زیبایی این همه زیبایی را چه کسی به وجود

آورده است درخت گفت این طبیعت زیبا و دل‌انگیز را خداوند بزرگ خلق کرده

است او آفریننده‌ی تمام موجودات است

درک متن

۱۳ مفهوم هر جمله را بنویسید.

الف پرندگان شکاری، با چنگال‌های نیرومند خود، پرستوها را می‌ربایند.

ب دشت‌ها، جامه‌ی سبز می‌پوشند.

۱۴ عبارتهای زیر را بخوانید و با توجه به متن درس «کوچ پرستوها» آن‌ها را شماره‌گذاری کنید.

پدر و مادر با حشراتی که شکار می‌کنند، به آن‌ها غذا می‌دهند.

پرستوها، تخم می‌گذارند و دوازده روز، روی آن‌ها می‌خوابند.

لانه‌های خود را می‌یابند و آن‌ها را درست می‌کنند.

جوجه‌ها از تخم بیرون می‌آیند.

جوجه‌ها به دنبال پدر و مادر پرواز می‌کنند و راه و رسم زندگی را می‌آموزند.

۱۵ با استفاده از کلمه‌های «سحرخیز» و «کامروا» یک ضرب‌المثل بنویسید و مفهوم آن را توضیح دهید.

خودآزمایی چهارگزینه‌ای

۱۶ در کدام عبارت، غلط املایی وجود دارد؟

(۱) این پرستوهای جوان، ساختن لانه را خودشان به عهده می‌گیرند.

(۲) در این صفر طولانی، خطرهای بسیاری وجود دارد.

(۳) بعضی از آن‌ها، سال‌های پی‌درپی کوچ کرده‌اند.

(۴) پرستوها، ناچار می‌شوند به جاهای معتدل‌تری کوچ کنند.

۱۷ کدام گزینه جمع است؟

(۱) اوایل (۲) طبیعت (۳) نخستین (۴) پایان

۱۸ علامت «مکث کوتاه» چیست؟

(۱) نقطه (.) (۲) گیومه («») (۳) ویرگول (،) (۴) دونقطه (:)

۱۹ مخالف کلمه‌های «ضعیف - شروع - خواب - کوتاه» به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

(۱) قوی - آغاز - هوشیار - بلند (۲) قوی - پایان - بیدار - بلند

(۳) ناتوان - پایان - بیدار - بزرگ (۴) ناتوان - آغاز - هوشیار - بزرگ

۲۰ مفهوم ضرب‌المثل «ماهی را هر وقت از آب بگیری تازه است.» در کدام گزینه آمده است؟

(۱) همیشه می‌توان ماهی گرفت.

(۲) هر کاری را که شروع کنی، جدید است.

(۳) کارهای خوب را با عجله انجام ندهید.

(۴) برای شروع هر کاری، هیچ وقت دیر نیست.

